

Gemeenten Roermond en Leudal 'Van kwetsbaarheid naar veerkracht'

De gemeenten Roermond en Leudal richten zich op jongvolwassen Eritreeërs. Door een laagdrempelige, toegankelijke insteek en een intensieve integrale aanpak van taal, participatie en wonen worden alle leefgebieden aangepakt om zo de zelfredzaamheid te vergroten en daarmee kans op langdurige uitstroom te vergroten.

Aanleiding en doelgroep

De gemeente Roermond heeft in 2017, het jaar van de toename van statushouders, vanuit haar betrokkenheid met alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's) ingestemd met extra wooneenheden voor 55 amv's. Doordat er een aantal locaties ten behoeve van amv's is gerealiseerd, is er een voortdurende instroom van alleenstaande jongeren. De gemeenten zijn zich bewust van de kwetsbaarheid van deze groep, en signaleren de afgelopen jaren dat de persoonlijke meervoudige problematiek voor deze groep belemmerend werkt op de taalontwikkeling, zelfredzaamheid en voortgang in opleidingen en werk. Op taal- en cognitief niveau kan een aantal jongeren niet doorstromen naar Entree of andere opleiding. Dat betekent een risico op stagnatie van inburgering/taal en leidt tot een kwetsbare groep die geen kwalificatie en geen werk heeft.

De pilot richt zich op Eritrese jongeren van 18-19 jaar die uitvallen in het reguliere systeem. Deze groep is bijzonder beperkt zelfredzaam en raakt voor de gemeente regelmatig uit beeld bij de overgang naar de Participatiewet. Het betreft specifiek een groep van twintig Eritrese jongeren die op dit moment op de ISK (NT2 Mundium College) zit. De jongeren wonen in Roermond (10) en Leudal (10). Daarnaast is er een groep van vijftien jongeren die vanuit dezelfde situatie het afgelopen jaar zijn gestart met inburgering. Zij wonen vaak alleen en ontvangen woonbegeleiding. In totaal zijn 35 jongeren in beeld. Naast deze 35 jongeren is de doelgroep indirect breder, doordat workshops in het traject vrij toegankelijk zijn voor mensen die geen onderdeel zijn van het traject.

Doelen en verwachtingen

Het einddoel, voor de lange termijn, is dat deelnemers starten met een opleiding of uitstromen naar betaald werk. Het kortetermijndoel is dat de deelnemers regie krijgen over hun leven en zélf in staat zijn naar de toekomst te kijken en langetermijndoelen te formuleren. De focus ligt in het traject daarom naast taal en werk op een heel breed scala van vaardigheden die nodig zijn voor het krijgen van regie (van koken tot budgetteren tot banden plakken). Door intensief samen te werken met woonbegeleiding is het beheersen van 'woon-vaardigheden' onderdeel van de doelstellingen van de pilot. Er wordt ingeschat dat tegen het eind van het project ongeveer vijftien jongeren uitstromen vanuit de bijstand naar betaald werk. Tevens wordt ernaar gestreefd de jongere doelgroep van 16-17 jaar tijdens dit traject goed in kaart te krijgen en direct te laten profiteren van de uitkomsten van de pilot.

Waar eerder vaak een harde handhavende aanpak werd ingezet, zet de pilot in op een 'zachtere' ondersteunende en stimulerende aanpak. Op het niveau van de gemeente wordt middels deze pilot informatie ingewonnen over de effectiviteit van deze meer coachende aanpak. Deze pilot kwetsbare groepen in duale trajecten biedt een vernieuwende oplossing voor deze kwetsbare groep, die ook voor andere gemeenten met veel (ex-)amv's interessant kan zijn.

Werving en intake

De jongeren worden vanaf 16 jaar in kaart gebracht in samenwerking met de kansenverkenners. Op de ISK wordt al een plan van aanpak gemaakt per jongere. Als de jongere niet door kan stromen naar regulier onderwijs maakt de coördinator amv een plan van aanpak en wordt de vaste casemanager van de gemeente Roermond ingeschakeld. Hij regelt vervolgens een uitkering indien nodig en start het passende traject op.

Vanaf mei 2019 is een coördinator amv ingezet, om elke jongere in beeld te krijgen. De hele groep wordt besproken in het ketenoverleg. In Leudal zijn de jongeren in beeld vanuit Uitvoering sociaal domein Leudal en VluchtelingenWerk Leudal.

Elke jongere krijgt als afsluiting in de ISK, tussen 17,5 en 18 jaar, een uitgebreide intake en oriëntatie op grond waarvan een Persoonlijk Integratieplan wordt gemaakt. De jongere die niet door kan naar een Entree-opleiding vanwege een gebrek aan taalniveau, of leerbaarheid en niet door kan in de ISK, stroomt in het project UP in. Het PIP wordt opgesteld door de leerlingbegeleiding vanuit de ISK en de casemanager UP (die elke jongere kent).

Activiteiten binnen traject

In de **eerste fase (drie maanden)** is taalverwerving/inburgering het grootste onderdeel van het project. Dit onderdeel wordt vier dagdelen per week uitgevoerd bij ROC Gilde Opleidingen. Deelnemers komen in een speciale klas, waar ze op maat worden geholpen met het leren van de taal. Hierbij is het doel om minimaal uit te stromen met A2-niveau. In deze route wordt per deelnemer bekeken welke taal nodig is, op basis van het PIP en het duale deel. Bij sw-bedrijf Westrom vindt een assessment op praktische vaardigheden plaats, is er oriëntatie op branches (Bouw, Logistiek, Techniek) en wordt enige werkervaring opgedaan. Dit onderdeel betreft twee dagdelen per week. De eerste fase wordt afgesloten met het kiezen van het duale traject: (A) een taalstage/werkstage of (B) opleiding/betaald werk. In de **tweede fase (vijf maanden)** volgen de deelnemers nog steeds twaalf uur per week inburgering bij ROC Gilde Opleidingen. Daarnaast is het streven dat zij via Westrom bemiddeld worden voor twintig uur per week taalstage/werkstage of opleiding/betaald werk, of aan het werk kunnen bij Westrom zelf. In de **derde fase (vijf maanden)** wordt een vervolgplan gemaakt, gericht op het afsluiten van de inburgering en het starten van een mogelijke opleiding of betaald werk. Afhankelijk van de doelstelling wordt per deelnemer ingezet op meer uur aan taal of juist meer op werkervaring opdoen.

In de praktijk blijkt dat alle deelnemers op een ander niveau zitten en op een ander punt in hun traject staan. Daarnaast is het leertempo van de deelnemers bijzonder uiteenlopend. Hierdoor bleek het oorspronkelijke strakke driefasenplan onvoldoende aan te sluiten en is hier vanaf gestapt. Er wordt nu op vier verschillende niveaus taalonderwijs aangeboden in plaats van op één.

Woonbegeleiding

Vanuit dit traject is ook aandacht voor wonen. Moveoo biedt deelnemers woonbegeleiding. Het streven is om de begeleiding te laten bestaan uit twee vaste begeleiders die een proactieve aanpak hebben. Standaard zijn er vier uren beschikbaar, maar in de praktijk wordt daar niet altijd gebruik van gemaakt. Daarom worden individuele beschikkingen afgegeven, passend bij de behoefte van de deelnemer. De gemeente verwacht dat dit een à twee uur per week per deelnemer is.

Gezondheid en zelfredzaamheid

Deelnemers worden vanaf het begin van het traject geacht *twee dagdelen per week onder begeleiding te sporten*. Ook krijgen ze *wekelijks kookles* en is er *budgetbeheer*. Budgetbeheer dient om deelnemers te ontzorgen door de vaste lasten door te betalen. Later is dit aangevuld met *budgettraining*, waarbij deelnemers ook leren om zelfstandig hun financiën te regelen. De training is vraaggericht, dus als een

deelnemer bijvoorbeeld een boete krijgt voor zwartrijden, wordt in de training behandeld hoe dit volgende keer te voorkomen is. Dit is een belangrijk onderdeel van het traject gebleken. Daarnaast zijn er wekelijks workshops waar zowel deelnemers als andere geïnteresseerden uit de doelgroep aan mee kunnen doen. Deze workshops hebben zeer uiteenlopende thema's en kunnen gericht zijn op culturele aspecten (hoe behandel je vrouwen op de werkvloer), maar ook van zeer praktische aard zijn (hoe plak je een fietsband, EHBO et cetera). Tijdens het traject krijgt iedere deelnemer een buddy. Deze buddy's zijn er zowel om te ondersteunen bij het leren van de taal en hulp bij praktische problemen als om te ondersteunen bij de groei van zelfredzaamheid. De buddies zijn vrijwilligers. Daarnaast bleken de stages voor de opleiding Social Studies van Fontys erg goed aan te sluiten op het traject. Deze studenten vallen in dezelfde leeftijdsgroep als de deelnemers en slaagden er daardoor binnen een korte tijd in een goede band met hun buddy op te bouwen.

Ervaringsdeskundige

De gemeente zet een Eritrese jongere in als ervaringsdeskundige (betaald) begeleider. Deze begeleider wordt op zeer diverse plekken in de trajecten ingezet om culturele misverstanden uit de weg te gaan en om de deelnemers te activeren en stimuleren. De ervaringsdeskundige kan aanwezig zijn bij gesprekken tussen professionals en deelnemers, coacht professionals over de omgang met de doelgroep en onderhoudt intensief contact met de jongeren zelf. In de praktijk blijkt de inzet van een ervaringsdeskundige inderdaad toegevoegde waarde te hebben. Hierbij is de juiste begeleiding echter wel van belang, omdat de ervaringsdeskundige geen getrainde professional is.

Samenvattend zijn de kernelementen van de aanpak:

- een ondersteunende attitude naar deelnemers in plaats van de gebruikelijke aanpak middels handhaving;
- naast inzet op participatie en taal, integratie van andere leefgebieden; wonen en gezond leven; met gemeente als regisseur op alle gebieden.
- zeer frequent en intensief contact met de deelnemers, niet beperkt tot kantooruren;
- zeer laagdrempelig contact en acute ondersteuning bij praktische belemmeringen (alle betrokken partijen wekelijks op één plek (op school) aanwezig);
- inzet van buddy's die ondersteunen op alle geïntegreerde leefgebieden binnen het traject;
- inzet van ervaringsdeskundige uit Eritrea;
- iedere spil moet te vervangen zijn. Het doel is dat dit concept door andere gemeenten uitgevoerd kan worden.

Contact tijdens de lockdown

Tijdens de lockdowns bleek het extra belangrijk om intensief contact te houden met deelnemers om te voorkomen dat zij uit beeld verdwenen. De meeste deelnemers bleken niet digitaal vaardig en online lessen waren lastig. Daarom heeft de gemeente gezorgd dat deelnemers huiswerk ontvingen via de post en dit maakten onder toezicht van de woonbegeleiding. Ook de contactpersoon van de gemeente bleef contact onderhouden door deelnemers thuis op te zoeken en met ze te gaan wandelen. Aan het begin van de lockdown kwamen deelnemers in de problemen met handhavers omdat zij niet op de hoogte waren van de coronamaatregelen. De gemeenten intervenieerde en gebruikte een WhatsApp groep om deelnemers op de hoogte te houden van de maatregelen. De gemeente en andere betrokkenen zijn blij met de aanpak. Ze zijn dan ook bezig de doelgroep uit te breiden en de aanpak ook in te zetten voor alle jonge statushouders.

Betrokken partijen en samenwerking

Het traject wordt uitgevoerd door de gemeente Roermond in samenwerking met de gemeente Leudal. Aan het einde van het traject besloot de gemeente Leudal echter om zich terug te trekken uit het traject en zelf een traject op te zetten. Dit had er vooral mee te maken dat de doelgroep in Leudal een stuk kleiner bleek dan in Roermond en het traject Leudal daardoor minder opleverde. Ook de reiskosten voor deelnemers voor activiteiten in Roermond speelden hierbij een rol. Vanuit de gemeente zijn de beleidsmedewerker inburgering/amv regisseur (18 uur), casemanager (36 uur) en coördinator (18 uur) amv betrokken. De casemanager is aanspreekpunt gedurende het hele traject en is contactpersoon voor elke jongere, of het nu om wonen, werken of taal gaat. Hij houdt de vorderingen van de deelnemers bij. De casemanager houdt contact met de werkvloer, inburgeringsaanbieder Gilde Opleidingen, Moveoo

(Woonbegeleiding) en VluchtelingenWerk (i.v.m. gezinshereniging). Intern is de amv-regisseur aanspreekpunt voor betrokkenen binnen de gemeente Roermond en Leudal. Extern is hij aanspreekpunt voor de ISK, Gilde Opleidingen, Nidos, Moveoo, Algemeen Maatschappelijk Werk, VluchtelingenWerk en aanverwante organisaties. Daarnaast is de beleidsmedewerker inburgering betrokken om optimaal de afspraken in de keten te kunnen maken, aan de hand van de subsidieopdrachten en diverse rollen van organisaties. Alle partijen zijn erg positief over de samenwerking.

Er is elke week een werkoverleg tussen de beleidsmedewerker inburgering/amv-regisseur en de case-manager. Er is elke maand een ketenoverleg met betrokken partijen (ISK, Mundium, Gilde Opleidingen, Nidos, Moveoo, Algemeen Maatschappelijk werk, VluchtelingenWerk en aanverwante organisaties).

Taalonderwijs en Participatie-ondersteuning

Taalonderwijs wordt gegeven door ROC Gilde Opleidingen als samenwerkingspartner met de gemeente. Westrom is de samenwerkingspartner, die in opdracht van de gemeente het volledige participatiedeel op zich neemt.

Betaalde krachten extern

In deze pilot maakt de gemeente naast samenwerkingspartners gebruik van de inzet van betaalde externe krachten.

Functie	Taken
Ervaringsdeskundige begeleider	<ul style="list-style-type: none"> - brug slaan tussen Nederlandse en Eritrese cultuur; - coaching betrokken professionals; - begeleiding op individueel niveau van de jongeren, coachend stimuleren.
Trainer	<ul style="list-style-type: none"> - zorg dragen voor programma van workshops; - ontwerpen flyers, teamshirts, project gebonden tools, informatiemateriaal; - trainen van vrijwilligers/intervisie begeleiden van vrijwilligers.
Sporttrainers	Via het sportbedrijf zijn er twee sporttrainers die wekelijks met de deelnemers sporten.

Stagiairs en Vrijwilligers

De gemeente is een samenwerking aangegaan met de hogeschool Fontys en biedt stageplekken aan voor studenten binnen deze pilot. De stagiairs worden als maatje gekoppeld aan een deelnemer. Daarnaast hebben zich, vanuit bedrijven en als particulier, vrijwilligers gemeld die zich als maatje willen inzetten voor het project.

De **belangrijkste lessen** volgens de projectleiding:

- Wees niet bang om gewoon te starten. Sta open voor signalen vanuit de doelgroep en collega's en speel hierop in bv. door uitdagingen te behandelen in de trainingen.
- Maakt het niet te zwaar, probeer ook te lachen. Statushouders hebben vaak al veel achter de rug en hebben ook behoefte aan plezier.
- Ten tijde van corona is wederom duidelijk geworden dat het cruciaal is om contact te houden met de doelgroep. Als ze uit beeld verdwijnen kunnen er snel problemen ontstaan. Je kunt ze niet loslaten.

Zie ook

- <https://www.westrom.nl/nieuws/jongeren-uit-eritrea-aan-de-slag-bij-westrom>
- Contactpersoon: Armin Popara: arminpopara@roermond.nl